

International

Journal of Human Studies

Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 8 Sayı/ISSUE 15 Yıl/YEAR: 2025

Alındı/RECEIVED: 12-08-2024 – Kabul/ACCEPTED: 19-12-2025

Ardahan İli Bağlamında Eğitim/Öğretim Konulu Yüksek Öğretim Tezlerine Yönelik Bir İnceleme

A Study of Higher Education Theses on Education/Teaching in the Context of Ardahan Province

Fırat YARDİMCİEL¹

Abstract

The aim of the research is to examine theses on education and training related to Ardahan province in the context of bibliometric analysis. In this regard, understanding the theses studies related to Ardahan province and revealing their current potential reveals the importance of the study. In addition, the fact that the current study focuses on education and training issues related to Ardahan province will also serve as a resource for researchers who will work in this field. The current study was conducted with the qualitative research method. Document analysis technique was used in the research

Öz

Araştırmanın amacı Ardahan iline ilişkin yapılmış eğitim öğretim konulu tezlerin bibliyometrik analiz bağlamında incelenmesidir. Bu hususta Ardahan iline ilişkin yapılan tez çalışmalarının anlaşılması ve mevcut potansiyellerinin ortaya konulması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca mevcut çalışmanın Ardahan iline ilişkin eğitim ve öğretim konularına eğilmesi bu alanda çalışacak araştırmacılara da kaynaklık yapacaktır. Mevcut çalışma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma sürecinde doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Doküman analizi, nitel veri

¹ Fırat Yardimciel, Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, SHMYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, firatyardimciel@ardahan.edu.tr, 0000-0001-6163-1349

process. Document analysis is a type of research in which qualitative data collection methods are used and perceptions and events are observed in a natural environment. As a result of the scanning conducted for the research, it was seen that 10 theses on education/training related to Ardahan province were published between the years 2006-2023, and in the general scanning (without any criterion restriction), 184 theses were published between the years 1973-2023. In the scan conducted without any criteria restriction, it was seen that 27 of the theses were doctoral theses and 157 were master's theses. In the research, bibliometric analysis technique was preferred as the data analysis technique. The findings obtained in this study comprehensively reveal the distribution, subjects and methodological approaches of thesis studies on education/training conducted in the "Ardahan Province" area in Turkey over time. The highest number of theses were conducted in 2019, and it was observed that 31 theses without any criteria limitation were published in 2019 and three theses were published in the context of education/training subject criteria.

Keywords: Ardahan, Education, Training, Thesis, Bibliometric Analysis.

toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda izlendiği araştırma türüdür. Araştırmaya ilişkin yapılan tarama sonucu 2006-2023 yılları arasında Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu 10 adet tezin yayınlandığı ve genel taramada ise (herhangi bir kriter kısıtlaması olmadan) 1973-2023 yılları arasında 184 adet tezin yayınlandığı görülmüştür. Herhangi bir kriter kısıtlaması olmadan yapılan taramada ise tezlerin 27'si doktora tezi ve 157'si yüksek lisans bitirme tezi olduğu görülmektedir. Araştırmada veri analiz tekniği olarak da bibliyometrik analiz tekniği tercih edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye'de "Ardahan İli" alanında yapılan eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının zaman içindeki dağılımını, konularını ve metodolojik yaklaşımlarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. En fazla tez çalışması 2019 yılında yapılmış olup, 2019 yılında kriter sınırlaması olmayan 31 tezin yayınlandığı ve eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında ise üç tezin yayınlandığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Ardahan, Eğitim, Öğretim, Tez, Bibliyometrik Analiz.

Giriş

Eğitim bireyi belirli amaçlara ilişkin istendik yönde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri bağlamında dönüştürme mekanizması olarak değerlendirilebilir. Eğitim sürekli bir biçimde gelişen canlı bir süreçtir (Akyürek, 2020, s.2). Bu sürecin verimli bir şekilde ilerlemesi için eğitim/öğretim sisteminin iyi bir şekilde analiz edilmesi, ihtiyaçların uygun bir şekilde belirlenmesi ve ihtiyaçlara uygun çözümlerin üretilmesi gerekir. Bu hususta eğitim/öğretim sürecini tamamen Milli Eğitim Müdürlükleri bağlamında ele almak eksik kalacaktır. Zira illerin bulunduğu bölgelerde üniversitelerin, belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarında örgün ve yaygın eğitime yönelik etkileri mevcuttur. Kuzu (2014) belediyelere yönelik yürüttüğü çalışmada bu durumu destekler niteliktedir. Artan sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda belediyelerin oldukça başarılı, kapsamlı ve etkili yaygın eğitim hizmetleri verdiğini gözler önüne sermektedir (Kuzu, 2014, s.131). Bu bağlamda illerde yürütülen eğitim/eğitici/öğretim faaliyetlerinden il bünyesinde bulunan bütün paydaşlar sorumludur. Keza üniversitelerde yürütülen akademik çalışmalar/araştırmalar mevcut problemlerin ortaya çıkarma ve problemlere uygun çözümler üretmektedirler. Ulusal tez tarama merkezinde il bağlamında yapılan sorgulamalar sonucu bu durumun teyitte muhtaç olmadığı görülecektir. Üniversiteler kuruldukları şehirlere eğitsel/eğitimsel/öğretimsel faaliyetler, sosyal yaşam, kültürel gelişim ve ekonomik bağlamda katkılarda bulunduğu akademik araştırmalarla desteklenmektedir (Gültekin, Çelik & Nas, 2008). Nitekim üniversiteler, çevrelerindeki şehirlerin büyümesini ve ilerlemesini desteklemede önemli bir rol oynamaktadır (Peng & XU, 2024). Ayrıca Wang ve Tang (2020) yaptıkları araştırmada da üniversite yerleşimlerinin, üniversite yerleşim alanı çevresinde artan bir ekonomik faaliyet yoğunlaşmasına yol açtığını kanıtlayıcı verilerle göstermiştir. Verilen bilgiler ışığında Ardahan iline yönelik eğitim/öğretim konulu tezleri anlamak, yönelimlerini belirleyebilmek ve mevcut tezlerin analiz edilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) kayıtlarında yer alan “ilkokul, ortaokul, lise, açık ortaokul, açık lise öğrenci ve mezunları, Halk eğitim merkezlerinde verilen okuma-yazma kurslarından sertifika alanların kayıtları, MEB personeli eğitim bilgileri” bağlamında veri sağlayan Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı (UEİVT) aktarılan bilgilere göre Ardahan ilinin illere göre ortalama eğitim süresi verilerine bakıldığında Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir (TÜİK, 2023). Zira Türkiye’nin 2011 yılı ortalama eğitim süresi 7,3’iken bu ortalama Ardahan ili bağlamında 6,1’de olduğu görülmektedir. 2023 yılına ait verilere bakıldığında ise Türkiye’nin ortalama eğitim süresi 9,3’e çıktığı, Ardahan ilinde ise bu ortalamanın 8,3’te kaldığı görülmektedir (TÜİK, 2023). Ayrıca 2008-2023 yılları arasında bitirilen eğitim durumu bağlamında mevcut verilere bakıldığında ise Ardahan ilinde yüksek lisans (n=1100) ve doktora (n=219) bitiren öğrenci sayılarının oldukça düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak bu durumu sadece il genelindeki eğitim durumu ile açıklamak hatalı sonuçlar doğuracaktır. Mevcut durumu ilin sahip olduğu nüfus sayısı, iklim koşulları ve sürekli dışarıya göç vermesi gibi değişkenlerinde etkili olabileceğini göz önünde bulundurmakta fayda vardır. Zira Tutar ve Özyakışır (2013, s.53) göç hareketlerine yönelik yaptıkları çalışmada 11.768 (göç edenler içinde %12,9) kişinin 2008-2011 yılları arasında sıklıkla ekonomik ve eğitim sebepli durumlardan dolayı Ardahan’dan ve diğer TRA2 bölgesinden İstanbul’a göç ettiğini ortaya koymuşlardır. Bu minvalde Ardahan ilinden yapılan göçlerin altında eğitimsel/eğitsel faktörlerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca YÖK tez tarama merkezinde

yayınlanmış tezlerle eğitim öğretim tez çalışmaları bağlamında bakıldığında ise Ardahan iline ilişkin eğitim öğretim konulu 10 adet tezin yapılması bu alanda çalışmaların artırılması gerektiğini düşündürmektedir.

Bu hususta mevcut araştırmanın amacı Ardahan iline ilişkin yapılmış eğitim öğretim konulu tezlerin bibliyometrik analiz bağlamında incelenmesidir. Bu hususta Ardahan iline ilişkin yapılan tez çalışmalarının anlaşılması ve mevcut potansiyellerinin ortaya konulması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca mevcut çalışmanın Ardahan iline ilişkin eğitim ve öğretim konularına eğilmesi bu alanda çalışacak araştırmacılara da kaynaklık yapacaktır.

Verilen bilgiler ışığında araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir;

Ardahan iline yönelik hazırlanmış tezlerin temel bibliyografik özellikleri nelerdir?

Araştırmanın alt problem soruları ise şu şekilde sınıflandırılmıştır;

1. Tezler türleri bağlamında nasıl dağılmaktadır?
2. Mevcut tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Tezlerin üretildiği üniversite, enstitü ve ana bilim dallarının dağılımı nasıldır?
4. Tezlerin sayfa sayısı dağılımları nasıldır?
5. Tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımları nasıldır?
6. Tezlerin çalışma grupları nasıl dağılmaktadır?
7. Tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nasıl dağılmaktadır?
8. Tezlerin cinsiyet dağılımı nasıldır?
9. Tezlerin konu dağılımları nasıldır?
10. Tezlerde yer alan anahtar kavramların dağılımı nasıldır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Mevcut araştırma Ardahan iline yönelik yapılmış tezlerle sınırlandırılmıştır.
2. Çalışmada sadece eğitim/öğretim konulu tezlerle yönelik veriler incelenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma yöntemi, deseni, veri toplama ve veri analiz sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Mevcut çalışma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, “incelediği probleme ilişkin sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan” (Klenke, 2016’den akt. Baltacı, 2019, s.369) bir yöntem olarak tanımlanabilir.

Araştırma Deseni

Araştırma sürecinde doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Doküman analizi, “Nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda izlendiği araştırma

türüdür” (Sak vd., 2021, s.229). Doküman analizi sürecinde öncelikle beklenmedik durumlar için planlama yapılır, ikinci aşamada dokümanlar toplanır, üçüncü aşamada elde edilen dokümanların güvenilirliklerini gözden geçirme ve onların kasıtlı/kasıtsız kanıtlarını sorgulaması yapılır ve son aşamada ise veriler analiz edilir (O’Leary, 2017’den akt. Sak vd. 2021, s.233). Mevcut çalışmada ise doküman analizi süreci, literatürde belirtilen dört aşama doğrultusunda yürütülmüştür. Aşamalar sırasıyla şu şekilde yürütülmüştür;

1. Başlangıçta veri toplama sürecine ilişkin planlama yapılmış ve dahil etme–hariç tutma ölçütleri belirlenmiştir.
2. İkinci adımda tezler YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden sistematik bir şekilde toplanmıştır.
3. Üçüncü adımda dokümanların güvenilirliği gözden geçirilerek ölçütleri karşılamayan tezler çıkarılmıştır.
4. Dördüncü adımda ise veriler araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiş ve bulguların tutarlılığı kontrol edilmiştir.

Ayrıca çalışma sürecinde verilerin ayrıntılı bir şekilde verilmesi için içerik analizi yapılmıştır. Bu hususta çalışma sürecinde içerik analizi tekniğinden de faydalanılmıştır. İçerik analizi, sürdürülen araştırmanın doğasına uygun olarak temaları ve hedefleri belirlemek amacıyla verilerin dikkatli ve sistematik bir şekilde incelenmesidir (Baltacı, 2019, s.377). İçerik analizi sürecinde birbiriyle ilişkili kelime ve kavramlardan kod ve kategori oluşturulabilir. Ardından bu kod ve kategoriler temaya dönüştürülür. Bu bağlamda araştırmaya ilişkin “Anahtar Kavramlar” başlığı altında tema, kod ve frekans çıkarımına gidilmiştir.

Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını 2006-2023 yılları arasında ulusal tez merkezinde yayınlanmış Ardahan ili konulu yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Bu hususta mevcut çalışma zaman ve konu kriterleri bağlamında sınırlandırılmıştır. Zaman kriteri bağlamında 2006 yılının referans alınmasının sebebi ise eğitim/öğretim konulu ilk tezlerin bu tarihte yayınlanmış olmasıdır. Araştırmaya ilişkin yapılan tarama sonucu 2006-2023 yılları arasında Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu 10 adet tezin yayınlandığı ve genel taramada ise (herhangi bir kriter kısıtlaması olmadan) 1973-2023 yılları arasında 184 adet tezin yayınlandığı görülmüştür. Herhangi bir kriter kısıtlaması olmadan yapılan taramada ise tezlerin 27’si doktora tezi ve 157’si yüksek lisans bitirme tezi olduğu görülmektedir. Araştırmaya konu edilen tezler eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda yayımlanmış tezlerden biri doktora bitirme tezi, dokuzu ise yüksek lisans tezidir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından ulaşılmıştır. “İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler programında verilen değerlerin hedeflerinin gerçekleşme düzeyi (Ardahan örneği)” adlı tez dışında diğer dokuz tezin internet üzerinden tam metin açık erişime sunulduğu tespit edilmiştir. Araştırma sürecine dahil edilen tezlerin tamamına <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden ulaşılmıştır. Dokuz tez açık erişim iznine sahiptir. Araştırmada veri analiz tekniği olarak da bibliyometrik analiz tekniği

tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde tezlerin içerdikleri anahtar kavramlar sorusu bağlamında değerlendirilmesinde tema, kod ve frekans çıkarımına gidilmiştir.

Analiz sürecinde incelenen tezlerin dağılımları hakkında genel bilgiler verilmiş ve Excel/Word tablolarından faydalanılarak görselleştirilmiştir.

Tezlerin sınıflandırılmasında: tez danışmanlarının unvan dağılımları, tez yazarlarının cinsiyet dağılımları, tezlerin yıllara göre dağılımı, tezlerin sayfa sayısı dağılımları, tezlerde kullanılan yöntem dağılımları, tezlerin üretildiği üniversite, enstitü ve ana bilim dağılımları, tezlerin çalışma grubu dağılımları, tezlerin konuları ve içerdikleri anahtar kavram bağlamında dağılım kriterleri esas alınmıştır.

Mevcut veriler bibliyometrik göstergeler perspektifinde analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz, araştırma konusuna ilişkin belgelerin ya da yayınların belirli özelliklerinin tanınması, tanıtılması, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi bağlamında elde edilen verilerin bilimsel yayın ilkelerine ve istatistiki yöntemlere uygun sunulmasıdır (Al & Çoştur, 2007, s.144'den akt. Düşmezkalender & Metin, 2019, s.816).

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Yapılan araştırma nitel araştırma yaklaşımına dayalı bir doküman incelemesi olduğundan, geçerlik ve güvenirliği sağlamak amacıyla çeşitli stratejiler uygulanmıştır. Öncelikle, kapsam geçerliliğini sağlamak ve artırmak için, incelenen tezlerin seçiminde açık ve denetlenebilir ölçütler belirlenmiştir. Döküman analizi sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen kodlama şeması kullanılmıştır. Ayrıca kodlamanın tutarlılığını sağlamak için kodlar farklı zamanlarda yeniden gözden geçirilmiştir. Nitekim analiz süreci ve karar verme aşamaları ayrıntılı biçimde raporlanmış, böylece araştırmanın izlenebilirliği güçlendirilmiştir.

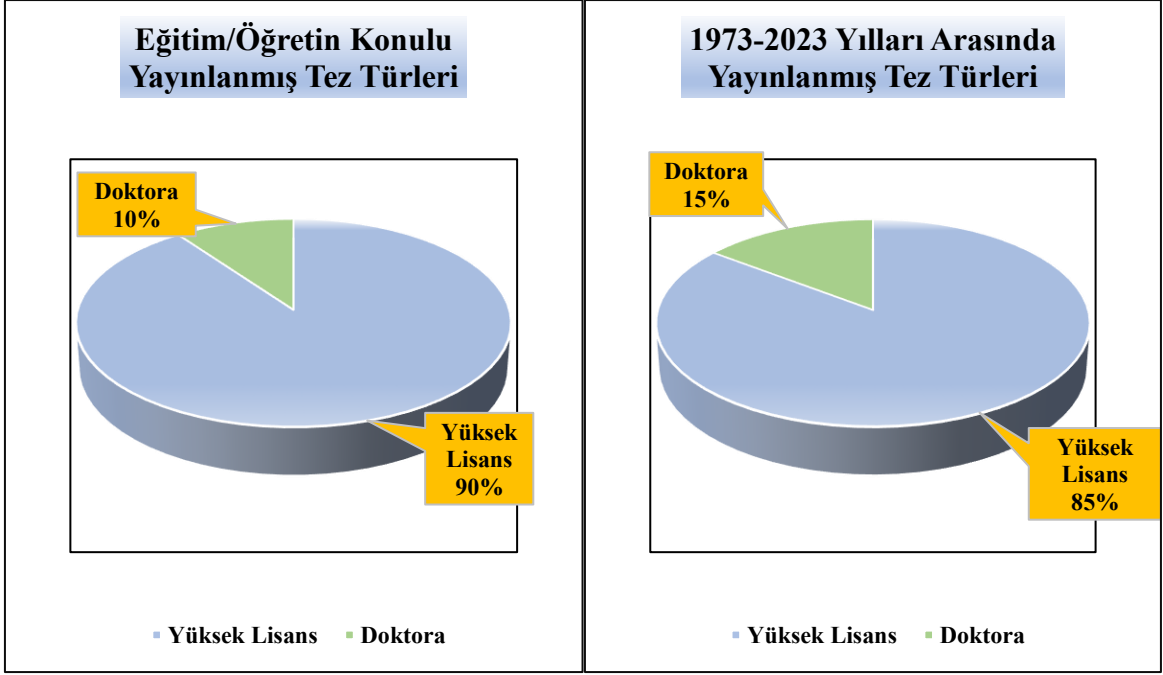
Araştırmanın Etik İzinleri

İlgili araştırmada anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen araştırma türü olmadığından dolayı etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır. Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilerek yürütülmüştür.

Bulgular

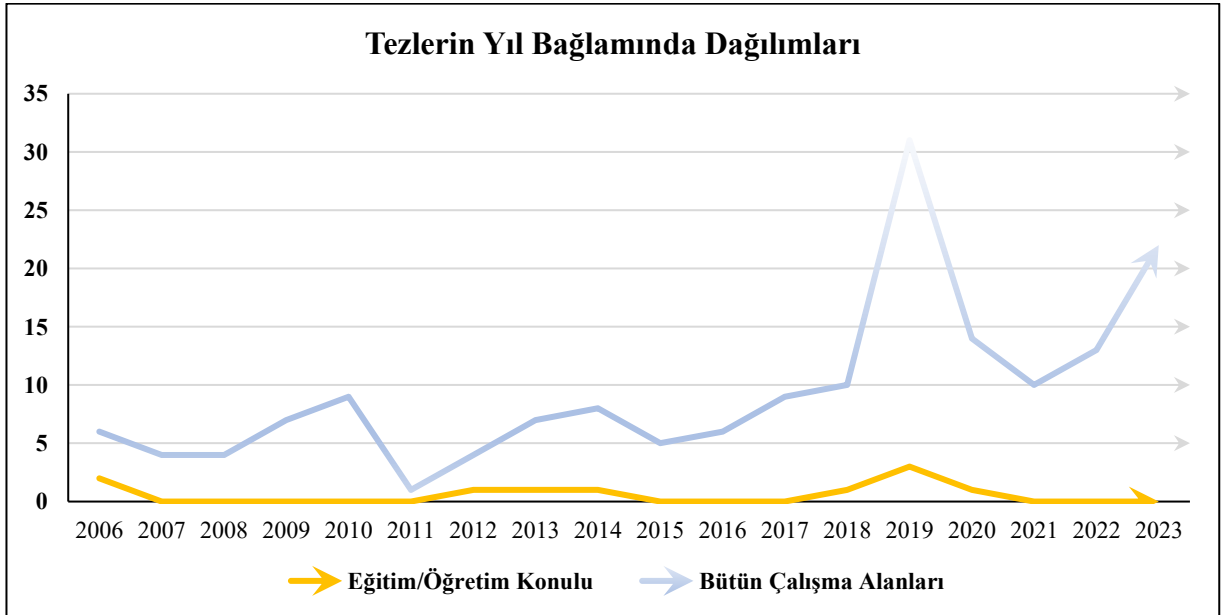
Bu analizde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tez tarama merkezinde aranacak kelimeler sekmesine "Ardahan" yazılarak Ardahan iliyle ilişkili olan eğitim-öğretim konulu ve 2006-2023 yılları arasında yayımlanan tezlere ait elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. Ardahan iline yönelik yapılmış tez çalışmalarının türlerine göre dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir. Şekil 1 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik eğitim öğretim konulu tez çalışmalarının %90 yüksek lisans ve %10 ise doktora tezi olduğu görülmektedir. Ayrıca 1973-2023 yılları arasında yayınlanmış tez türleri bağlamında dağılıma bakıldığında tezlerin %85 yüksek lisans ve %15 ise doktora tezi olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Tezlerin Tür Bağlamında Dağılımı

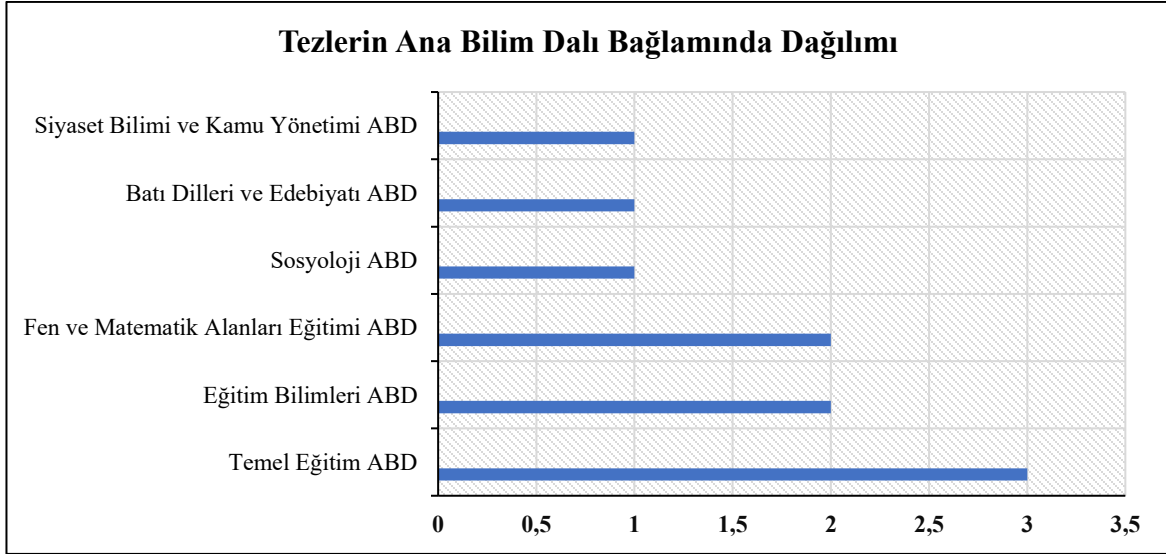
2. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının yıllara göre dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde, Ardahan iline ilişkin tez çalışmalarının 2019 yılında 3 tez ile en fazla yayınlandığı görülmektedir.

Şekil 2. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

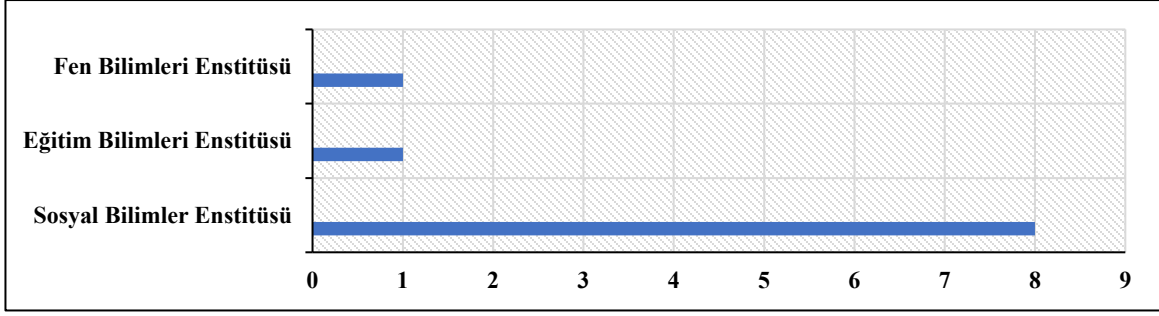
Ardahan ili kavramının geçtiği ilk tez M. Hüseyin Uray tarafından 1973 yılında yazılan “Anadolu Divan-ı Harbi’nde Alacadağ ve Ardahan muhakemesi” adlı tez çalışmasıdır. Ancak mevcut çalışma eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında değerlendirmeye tabi tutulduğu için bu alana ilişkin ilk tez çalışmaları 2006 yılında yapılmıştır. Bu tezler ise yüksek lisans bitirme tezi olup Güven Yıldız (*Bilgi ve iletişim teknolojisi dersinin, öğretim programındaki amaçlarına ulaşma düzeylerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kars, Ardahan, Iğdır illeri örneği)*) ve Rafet Candan (*İlköğretim 2. kademe 7. ve 8. sınıfta okutulan vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretimi ve öğretiminde karşılaşılan güçlükler: Ardahan örneği*) tarafından yazılmıştır. Ayrıca tez tarama merkezinde 1973-2023 yılları arasında Ardahan iline ilişkin 186 adet tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir (Veriler YÖK Tez Tarama Merkezinden 08.08.2024 tarihinde ve <https://tez.yok.gov.tr/> adresinden elde edilmiştir).

3. Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konu bağlamında yapılmış tez çalışmalarının ana bilim dallarına göre dağılımı Şekil 3’te gösterilmiştir. Şekil 3 incelendiğinde, Ardahan iline ilişkin tez çalışmalarının en fazla “Temel Eğitim (İlköğretim-Sınıf Öğretmenliği)” ana bilim dalında olduğu görülmektedir.

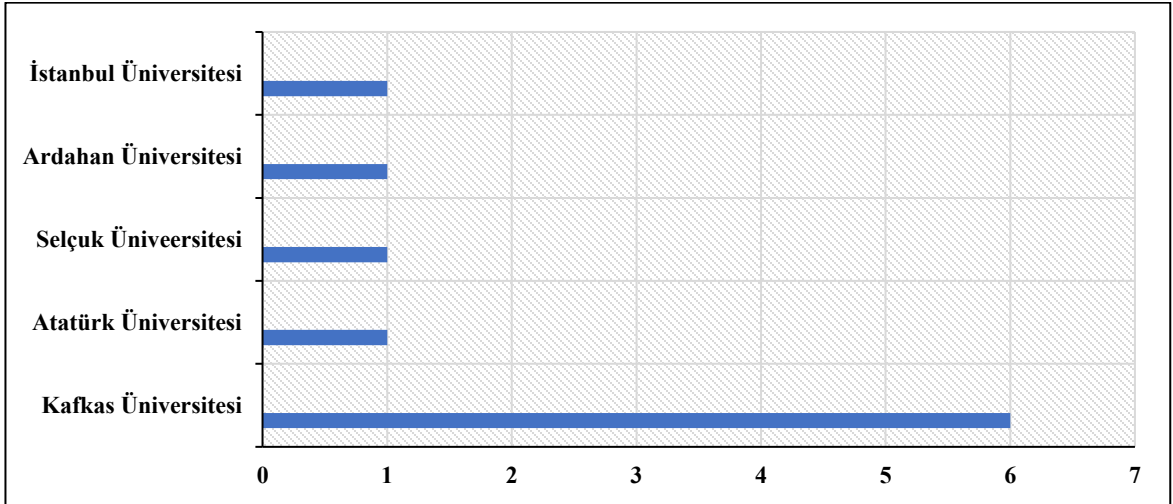
Şekil 3. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Tezlerin ABD Göre Dağılımı

4. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının üretildiği enstitülere göre dağılımı Şekil 4’te gösterilmiştir. Şekil 4 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla “Sosyal Bilimleri Enstitüsünde” yayınlanmış olduğu görülmektedir.

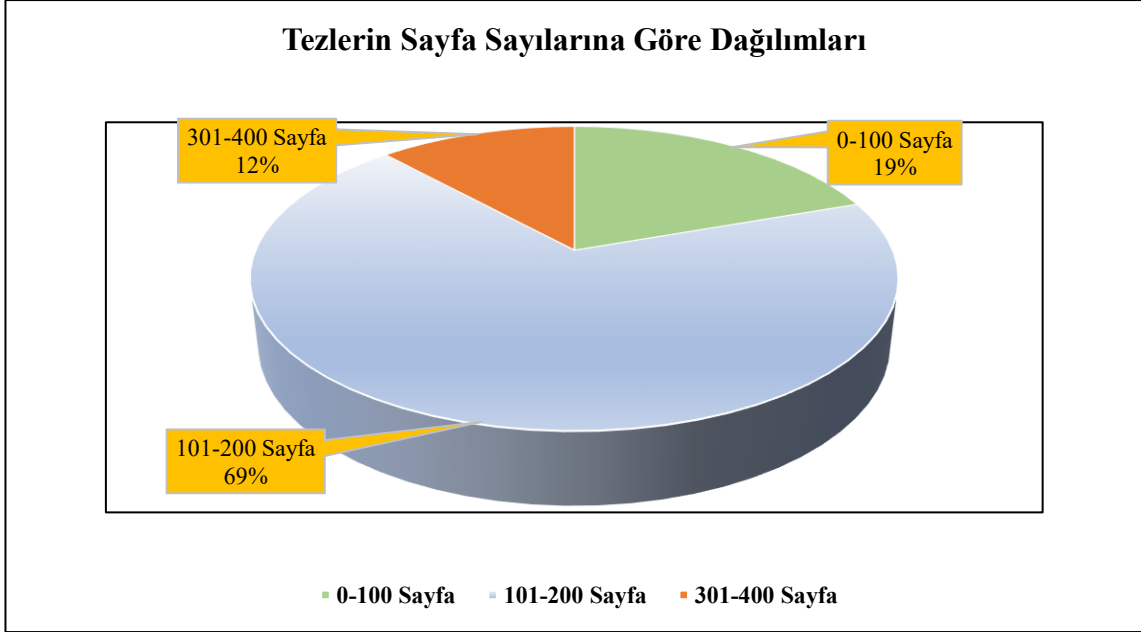
Şekil 4. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

5. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir. Şekil 5 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla 6 tez ile Kafkas Üniversitesinde üretildiği görülmektedir.

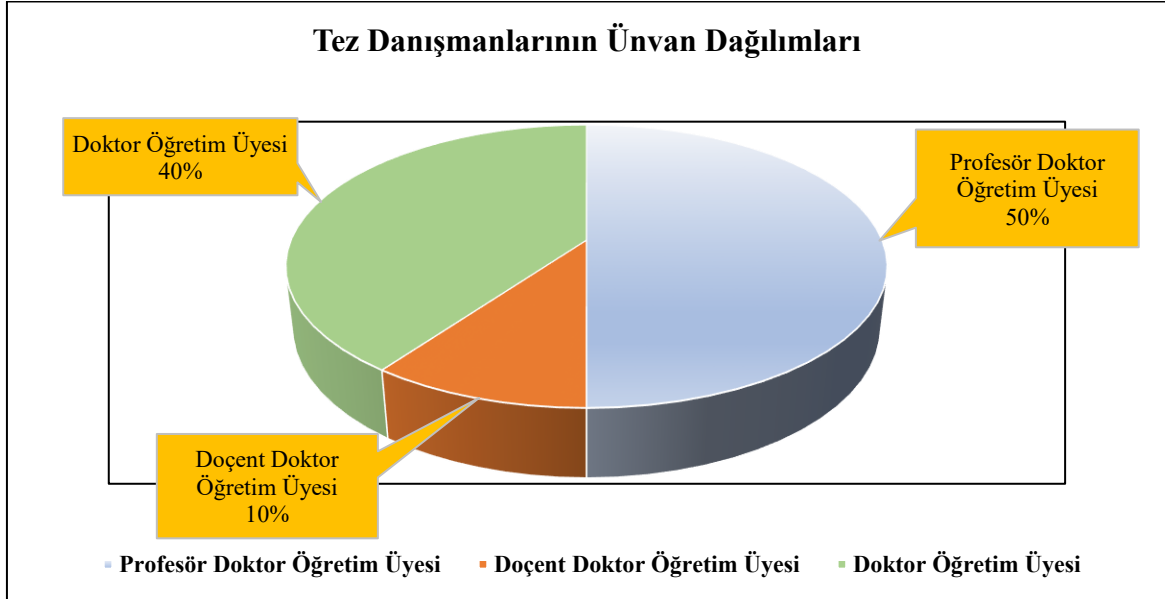
Şekil 5. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

6. Ardahan iline yönelik yayınlanmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının sayfa sayılarına göre dağılımı Şekil 6'da gösterilmiştir. Şekil 6 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla "101-200" sayfa aralığında (%69) olduğu görülmektedir.

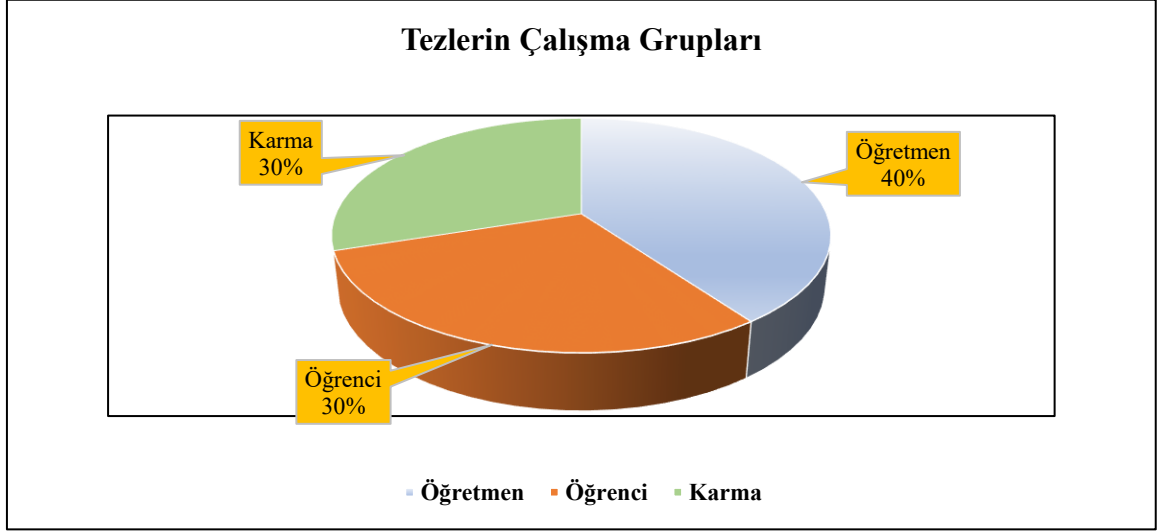
Şekil 6. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

7. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının tez danışmanı unvanlarına göre dağılımı Şekil 7’de gösterilmiştir. Şekil 7 incelendiğinde, Ardahan ili ile ilgili eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla “Prof. Dr.” unvanlı hocaların danışmanlık (n=5) yaptığı görülmektedir. İncelenen tezlerde iki danışmanlı tez tespit edilmemiştir.

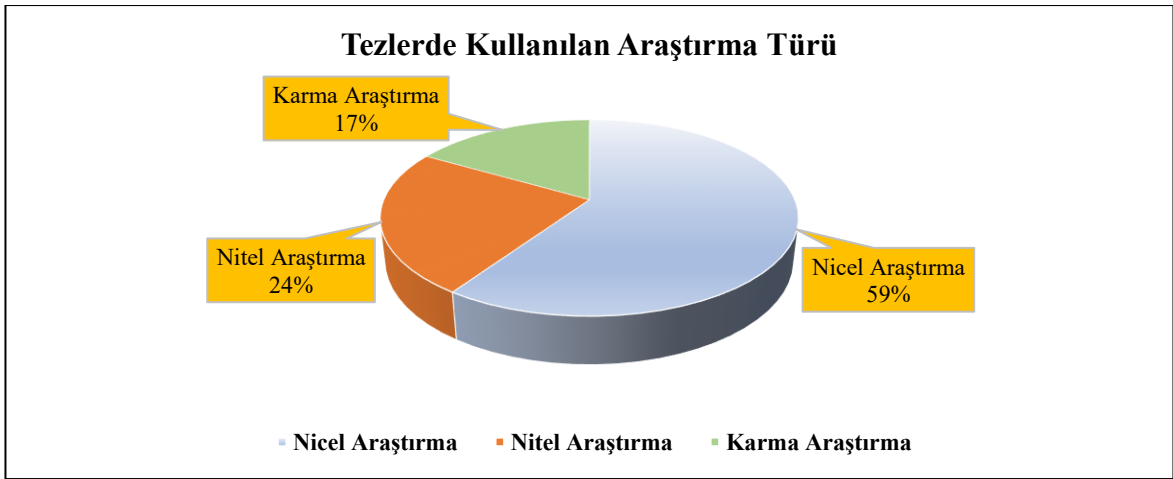
Şekil 7. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

8. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının çalışma guruplarına göre dağılımı Şekil 8’de gösterilmiştir. Şekil 8 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla “öğretmen çalışma grubu (evren-örneklem)” ile yapıldığı (n=4) görülmektedir.

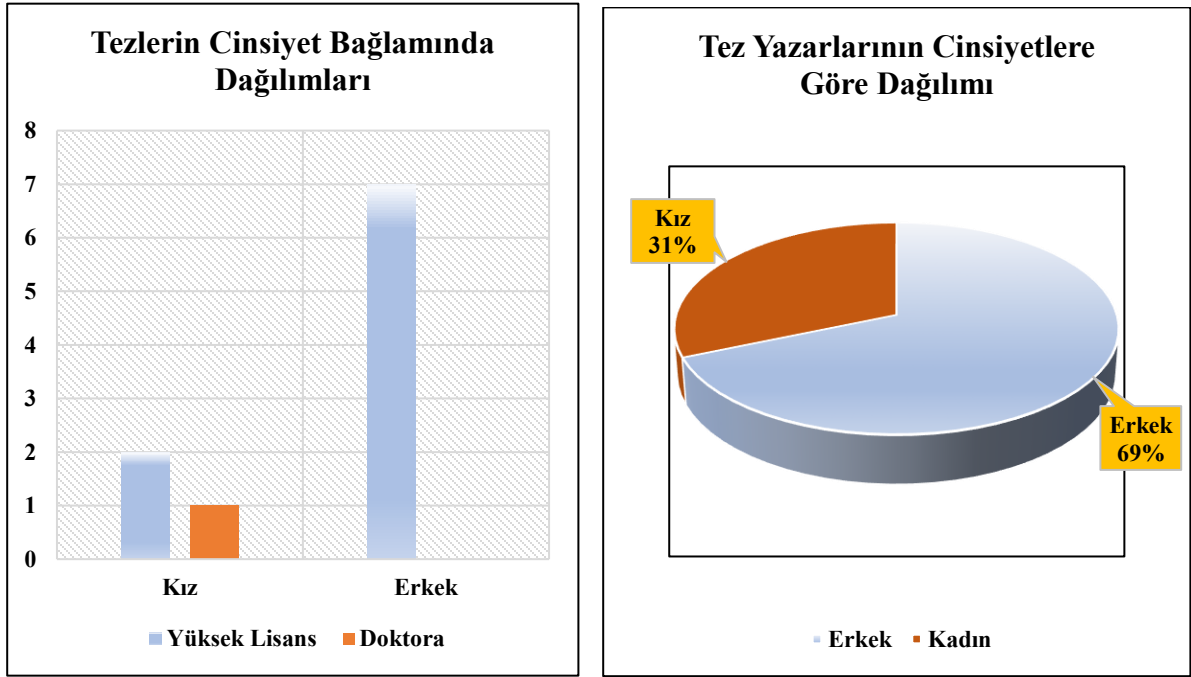
Şekil 8. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

9. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının araştırma türlerine göre dağılımı Şekil 9’da gösterilmiştir. Şekil 9 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının en fazla “Nicel Araştırma Yöntemleri” ile yürütüldüğü (n=5) görülmektedir. Ayrıca deneysel çalışmalar araştırmanın dokusuna uygun olarak nicel araştırma yöntemleri başlığı altında verilmiştir.

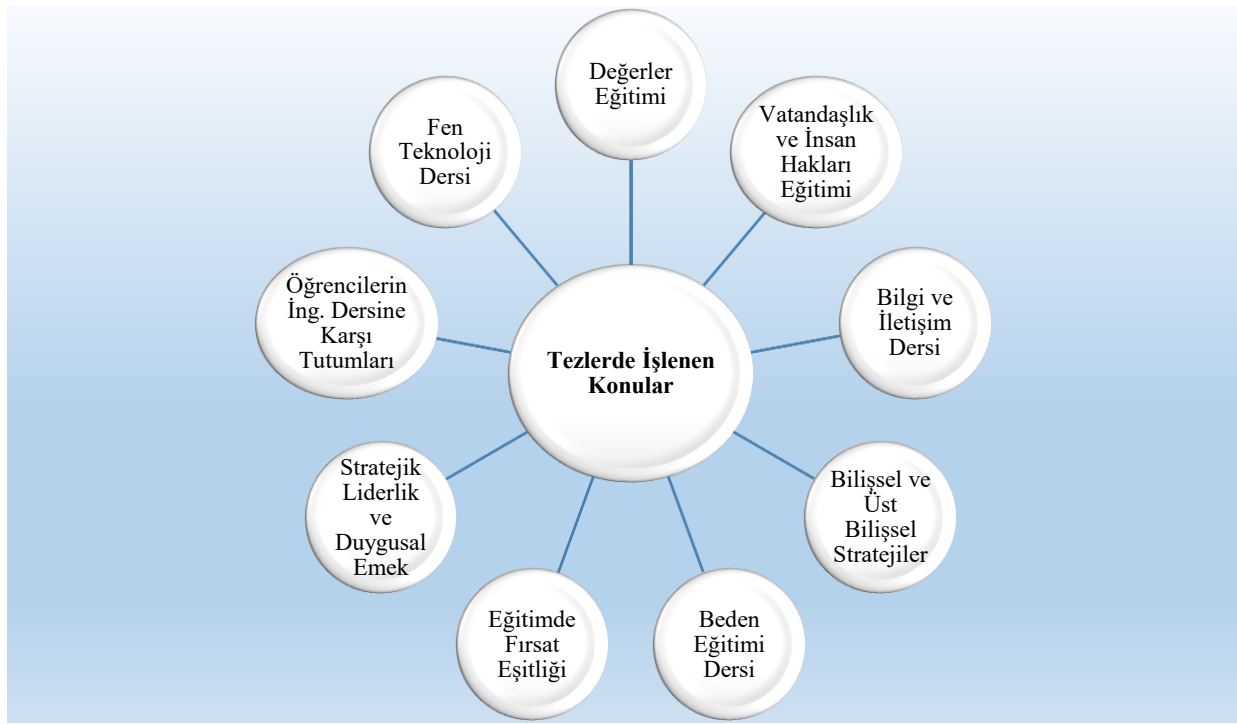
Şekil 9. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Araştırma Türüne Göre Dağılımı

10. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının yazarların cinsiyetlerine göre dağılımı Şekil 10'da gösterilmiştir. Tezlerin üçünü bayan, yedisini ise erkek araştırmacılar yürütmüştür. Tezlerden biri doktora tezi olup Hatice Şahin tarafından (2019) yürütülen "Türkiye'de eğitimde fırsat eşit(siz)liği ve bireylerin eğitim kararları: Ardahan ve Karabük örneği" tez çalışmasıdır. Diğer dokuz tez yüksek lisans bitirme tezi olarak hazırlanmıştır. Şekil 10 incelendiğinde, Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarında en fazla erkeklerin (n=7) tez yazdığı görülmektedir.

Şekil 10. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Yazarların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

11. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının konu bağlamına göre dağılımı Şekil 11'da gösterilmiştir. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarında en fazla "Değerler Eğitimi" konusu (n=2) çalışılmıştır. Diğer konular bir defa çalışılmıştır.

Şekil 11. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Çalışılmış Konulara Göre Dağılımı

12. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının anahtar kavramlara yönelik dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir. Bu sorunun cevaplandırılmasında tema, kod ve frekans çıkarımına gidilmiştir. Her bir tez ile ilgili ortalama üç anahtar kavramın olmasından dolayı anahtar kavram sayısı tez sayısından çok fazla çıkmıştır. Ayrıca bazı tezlerin anahtar kavramları belirtilmediği tespit edilmiştir. Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarında en fazla “Eğitim” temasına (n=15) yönelik anahtar kavram kullanılmıştır.

Tablo 1. Ardahan İline İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Anahtar Kavramlara İlişkin Tema/Kod/Frekans Dağılımları

Tema	Kodlar	f
Okul Paydaşları	Öğrenci	4
	Okul Türü	2
	Öğretmen	1
Toplam	7	
Eğitim	Strateji/Yöntem	5
	Ders İsimleri	4
	Eğitim Sistemi	2
	Program Geliştirme	2
	Eğitim Programı	1
	Bilişsel Strateji	1
	Akademik Başarı	1
	Fırsat Eşitliği	1
Toplam	15	
Değerler Eğitimi	Değerler	2
	Estetik	1
Toplam	3	
Kişisel Gelişim	İletişim	1
	Spor	1
	Bilgisayar ve Teknoloji	1
Toplam	3	

Tablo 1'e göre Ardahan iline yönelik yapılmış eğitim/öğretim konulu tezlerin anahtar kavramlar bağlamında "değerler eğitimi, okul paydaşları, eğitim ve kişisel gelişim" temalarına yönelik anahtar kavramlar kullandıkları tespit edilmiştir. Bu durum mevcut araştırmaların konularıyla ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır.

Sonuç-Tartışma

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye'de "Ardahan İli" alanında yapılan eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının zaman içindeki dağılımını, konularını ve metodolojik yaklaşımlarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. İncelenen tezlerin %90'ı yüksek lisans ve %10'u doktora tezi olduğu görülmüştür. En fazla tez çalışması 2019 yılında yapılmış olup, 2019 yılında kriter sınırlaması olmayan 31 tezin yayınlandığı ve eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında ise üç tezin yayınlandığı görülmüştür. Tezlerin büyük bir kısmı "Sosyal Bilimler" anabilim dalında hazırlanmıştır. En fazla tez çalışması Kafkas Üniversitesinde yapılmıştır. Tezlerin çoğunlukla "Nicel Araştırma" ile yürütüldüğü ve en çok Prof. Dr. unvanlı hocaların tezlere danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir. Tez yazarlarının cinsiyet dağılımı incelendiğinde, erkek yazarların sayısının kadın yazarlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yapılan araştırmanın Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim tezlerin genel eğilimlerini ve bu alanda bilimsel boşlukların belirlenmesine

katkıda bulunabilir. Ayrıca merkezi sınavlarda son sıralarda yer alan Ardahan ilinde (Şahin, 2019) yapılacak eğitim/öğretim konulu çalışmalara katkıda bulunabilir.

Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018, s.194) yaptıkları çalışmada değerler eğitime ilişkin ağırlıklı olarak yüksek lisans çalışmalarının yapıldığı, Yardimciel ve Bulu (2024, s.259) yaptıkları çalışmada en çok yüksek lisans tez çalışmalarının yapılmış olması bu çalışmada elde edilen verileri destekler niteliktedir. Ayrıca akademik araştırmaların başlangıç noktası olan yüksek lisans ilişkisinin daha çok tezin mevcut olması bilimin ve akademinin de doğasına uygundur. Doktora eğitiminin yüksek lisanstan sonra başlaması ve yüksek lisans bitirme ön koşulu içermesi yüksek lisansta daha çok tezin yazılmasına zemin hazırlamaktadır. Ancak mevcut veriler Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu tez çalışmalarının artırılması gerektiğini, çalışmaların derinleştirilmesi ve doktora düzeyinde daha fazla araştırmanın teşvik edilmesi gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Ardahan iline ilişkin yapılan tez çalışmaların ağırlıklı olarak Prof. Dr. hocaların danışmanlık yaptıkları tespit edilmiştir. Ancak Yardimciel ve Bulu (2024) yaptıkları çalışmada Doç. Dr. unvanlı hocaların, Düşmezkalender ve Metin (2019) yaptıkları çalışmada, Karagöz ve Koç Ardıç (2019) yaptıkları çalışmada ağırlıklı olarak 'Dr. Öğretim Üyesi' unvanlı hocaların danışmanlık yaptıkları görülmektedir. Tez çalışmalarında en çok kullanılan yöntemin nicel araştırma yöntemi olması bu alanın daha çok bilindiği ve akademik kariyerin başlangıcında daha çok yüzeysel araştırmaların yapılmasından kaynaklı olabileceğini düşündürmektedir. Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018, s.191) değerler eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin %54,87'sinin tarama modeliyle yapıldığını tespit etmişlerdir. Bu durum mevcut çalışmayı destekler niteliktedir.

İncelenen tez çalışmalarında sayfa sayısı genellikle 100-200 sayfa aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu da akademik araştırmaların ağırlıklı olarak bu sayfa aralığında yazıldığını göstermektedir. Ayrıca bu durumu destekleyen akademik çalışmalarda mevcuttur (Yardimciel & Bulu, 2024).

Tezlerin en çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde yayınlanması araştırmaların dokusuna ve bilimsel alanlarına uygunluğu gözler önüne sermektedir. Ayrıca Yardimciel ve Bulu (2024) yaptıkları çalışma mevcut durumu destekler niteliktedir. Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018) değerler eğitime ilişkin yaptıkları çalışmada yayınların en çok üretildiği enstitülerin sırasıyla eğitim bilimleri ve sosyal bilimler enstitüsü olduğunu tespit etmişlerdir. Bu minvalde tezlerin konuları ve çalışma alanları bağlamında uygun olan enstitü ve ana bilim dalı bünyesinde yayınlanmasının akademik araştırmaların doğasına uygundur.

Tezlerde işlenen konulara bakıldığında "değerler eğitimi, vatandaşlık ve insan hakları eğitimi, bilgi ve iletişim dersi, bilişsel ve üst bilişsel stratejiler, beden eğitimi dersi, eğitimde fırsat eşitliği, stratejik liderlik ve duygusal emek, üniversite öğrencilerinin İngilizce dersine karşı

tutumları, fen teknoloji dersi yeni yaklaşımların denenmesi” şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun eğitimi ve öğretimin doğasına uygun olduğu ve mevcut bilimsel/akademik boşluklara hizmet edeceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak Ardahan ili bağlamında ele alınan çalışma, bu alanda yürütülmüş eğitim/öğretim tezlerinin genel yönelimlerini ortaya koyarak alanın mevcut durumuna dair bütüncül bir çerçeve sunmuştur. Elde edilen veriler, bölgedeki akademik üretimin belirli yıllarda yoğunlaştığını, metodolojik tercihlerin sınırlı bir çeşitlilik gösterdiğini ve kurumsal anlamda belirli üniversitelerde kümelendiğini işaret etmektedir. Bu bağlamda çalışma, Ardahan özelinde eğitim araştırmalarının gelişim dinamiklerini görünür kılmakta; alanda çeşitliliğin artırılması, yöntemsel zenginliğin sağlanması ve yeni araştırma yönelimlerinin oluşturulması için temel bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Öneriler

Araştırmaya ilişkin öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- 1-** Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu tezlerin sayısı artırılmalı ve uluslararası literatüre katkı sağlanmalıdır.
- 2-** Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu tezlerin verilen konularla sınırlı kalmayıp, diğer disiplinlerde/konularda/derslerde ve öğrenci yaş gruplarında (ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite) de teşvik edilmesi gerekmektedir. Böylece, Ardahan iline ilişkin eğitim/öğretim konulu akademik araştırmaların farklı perspektiflerden ele alınarak zenginleşecektir.
- 3-** Akademik çalışmaların pratik uygulamalarla desteklenmesi, eğitim/öğretim konulu akademik çalışma bilincinin iş dünyasında ve eğitimde daha etkin bir şekilde yerleşmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mead/issue/56310/711904>
- Al, U., & Çoştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisinin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48938/624262>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Düşmezkalender, E., & Metin, M. (2019). Alternatif turizme yönelik bibliyometrik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 813-824. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.546044>
- Gültekin, N., Çelik, A., & Nas, Z. (2008). Üniversitelerin kuruldukları kente katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 264-269. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70029>
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183-207.
- Karagöz, B., & Koç Ardıç, İ. (2019). Ana dili eğitimi dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-435. <https://doi.org/10.16916/aded.482628>
- Klenke, K. (2016). *Qualitative research in the study of leadership*. Emerald Group Publishing Limited.
- Kuzu, A. (2014). *Belediyelerin gerçekleştirdiği yaygın eğitim hizmetlerinin eğitim yönetimi bağlamında değerlendirilmesi* (Tez No. 356357) [Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- O’Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. SAGE Publications Inc.
- Peng, C., & Xu, H. (2024). Universities and cities: The impact of higher education on urban innovation, entrepreneurship, and economic growth. *Asian Economic Papers*, 23(2), 33-56. https://doi.org/10.1162/asep_a_00890
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2023). *Ulusal Eğitim İstatistikleri, İllerin eğitim süreleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=National-Education-Statistics-2022-49756>

Tutar, H., & Özyakışır, D. (2013). TRA2 bölgesinden İstanbul'a göç hareketlerinin nedenlerine ilişkin bir araştırma. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (47), 31-58. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9551/119298>

Wang, Y., & Tang, W. (2020). Universities and the formation of edge cities: Evidence from China's government-led university town construction. *Papers in Regional Science*, 99(1), 245-266. <https://doi.org/10.1111/pirs.12480>

Yardimciel, F. & Bulu, M. (2024). *Türkiye'de değerler eğitimi üzerine yüksek öğretim tezleri: Bir bibliyometrik analiz (2020-2023)* [Konferans sunumu]. 3. Bilsel International Gordion Scientific Researches Congress, Ankara, Türkiye. [III. BİLSEL Uluslararası Gordion Bilimsel Araştırmalar Kongresi \(1\).pdf](#)

İncelenen Tezlere İlişkin Kaynakça

Aydemir, G. (2020). *8. sınıf öğrencilerinin 'DNA ve Genetik Kod' ünitesini okuma süreçlerindeki bilişsel ve üstbilişsel stratejileri kullanma sıklıkları (Ardahan ili)* (Tez No. 636282) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Candan, R. (2006). *İlköğretim 2. kademe 7. ve 8. sınıfta okutulan vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretimi ve öğretiminde karşılaşılan güçlükler (Ardahan örneği)* (Tez No. 217228) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Çakmak, Y. (2018). *Stratejik liderlik ve duygusal emek arasındaki ilişki: Ardahan ili okul yöneticileri örneği* (Tez No. 523836) [Yüksek lisans tezi, Ardahan Üniversitesi-Ardahan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Çördük, D. K. (2019). *Attitudes of Ardahan University students towards compulsory English language courses* (Tez No. 585242) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Havadar, T. (2013). *4. ve 5. sınıf beden eğitimi ve spor ders programı hakkında öğretmen görüşleri: Kars, Ardahan ve Iğdır ili örneği* (Tez No. 344547) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Osmanoğlu, M. E. (2019). *Ortaokul programının değerlerimizi kazandırma düzeyinin sınıf bazında karşılaştırmalı analizi: Ardahan ili örneği* (Tez No. 593435) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şahin, H. (2019). *Türkiye'de eğitimde fırsat eşit(siz)liği ve bireylerin eğitim kararları: Ardahan ve Karabük örneği* (Tez No. 550497) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Tortumluoğlu, Y. (2014). *İşbirlikli öğrenme modelinin fen ve teknoloji dersinde öğrenci başarısına etkisi: Ardahan ili örneği* (Tez No. 366545) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yıldız, G. (2006). *Bilgi ve iletişim teknolojisi dersinin, öğretim programındaki amaçlarına ulaşmadüzeylerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kars, Ardahan, Iğdır*

illeri örneği) (Tez No. 190934) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yılmaz, Ç. (2012). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler programında verilen değerlerin hedeflerinin gerçekleşme düzeyi (Ardahan örneği)* (Tez No. 449725) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.